

SPOT PÅ NY FORSKNING

RÆK UD EFTER ELEVERNES LYST TIL AT LÆRE

Et nyt europæisk forskningsprojekt gør op med årtiers fokus på test og målinger og lytter til dem, det egentlig drejer sig om: Børnene. Og det ser ud til at give både faglige og sociale gevinster.

“Inddrager man børnene i planlægningen af undervisningen, så øges deres engagement. Og det viser sig, at de rigtig gerne vil lære.”

Sådan lyder der fra inklusionsforsker og lektor på DPU, Aarhus Universitet, Lotte Hedegaard-Sørensen, der lige nu har fingrene dybt begravet i det europæiske projekt *Reaching the hard to reach*.

Projektet omfatter fem europæiske lande og har til formål at udvikle strategier til at inddrage alle elever i undervisningen. Særligt har det fokus på de elever, der af den ene eller den anden grund ikke deltager. Det kan være elever, der har det svært fagligt – eller elever, der er fagligt stærke, men måske mangler udfordringer eller af andre årsager ikke deltager i undervisningen.

Reaching the hard to reach insisterer, som Lotte Hedegaard-Sørensen udtrykker det, på, at lærerne for alvor lytter til og involverer eleverne gennem forpligtende samtaler om forberedelsen, om udførelsen og om evalueringen af undervisningen. Og ser man på den empiri, projektet indtil videre har indsamlet, ser det ud til at virke.

“Når eleverne oplever, at det, de siger, faktisk har indflydelse på undervisningen, så sker der noget med deres engagement. Jeg har flere eksempler på, at nogle af de børn, som lærerne oplever som ‘hard to reach’, har ændret deres måder at deltage på, efter at de har samarbejdet med deres lærere om at planlægge og evaluere undervisningen. Når børnene får lov til at være aktive dialogpartnere, så viser det sig, at de rigtig gerne vil lære noget,” fortæller Lotte Hedegaard-Sørensen.

Brug for afveksling

På de fem danske skoler, der er med i projektet, deltager alle klasser på mellemtrinnet, og involveringen starter i det store fællesskab. Her bliver eleverne inviteret til at fuldføre halvferdige sætninger, der er sat op på plancher på væggene. Starten på sætningerne kan fx lyde: ‘Jeg deltager bedst i undervisningen, når...’, ‘jeg deltager ikke i undervisningen, når...’, ‘jeg synes, undervisningen er spændende, når...’ Ud fra den indledende øvelse udvælges 15 udsagn, som eleverne i grupper og i dialog med deres lærere skal prioritere og reducere til ni.

Opgaven giver, ifølge Lotte Hedegaard-Sørensen, eleverne indsigt i, hvilke præferencer de selv har, og hvilke andre har. Og det åbner

»Stemningen og relationerne børnene imellem har stor betydning for deres lyst til at lære.«

Lotte Hedegaard-Sørensen

deres øjne for, at de er forskellige, og at god undervisning for den ene ikke nødvendigvis er det for den anden. Samtidig får lærerne mulighed for at gå i dialog med eleverne om deres forskellige måder at være i skole på – og om hvordan undervisningen kan organiseres, så de får mest muligt ud af den.

Selv om børnene har differentierede syn på, hvad der er god undervisning, viser projektet, at der også er fællestræk. Blandt andet mener flertallet af børnene, at variation i undervisningen, mulighed for at tage en pause – eller en ‘lufter’ – og indflydelse på, hvem man arbejder sammen med, er vigtigt for god undervisning.

“Det sender et klart budskab om, at børn, hvis de skal kunne koncentrere sig, har brug for afveksling – og for at kunne bevæge sig. Men det viser også, at det er vigtigt, at de har det godt socialt, når de skal lære. I det hele taget ser det ud til, at stemningen og relationerne børnene imellem har stor betydning for deres lyst til at lære,” siger Lotte Hedegaard-Sørensen.

Børneforskere med på råd

I projekt *Reaching the hard to reach* har nogle børn en særlig rolle. I hver klasse er der nemlig udpeget tre såkaldte børneforskere, der tilsammen repræsenterer diversiteten i deres klasse. De har til opgave at være særligt observante i undervisningen. Efterfølgende går de i dialog med deres lærere om, hvad de ser – og kommer med forslag til, hvordan undervisningen kan justeres, så flest mulig er med. Senere mødes de igen med deres lærere og de forskere, der er tilknyttet projektet, for at evaluere.

“Som udgangspunkt var jeg skeptisk over for konceptet med børneforskere, for der er jo en grænse for, hvor meget de reelt kan forske, ligesom der ligger en udfordring i at sørge for, at de ikke udleverer deres kamme-

Projektet peger på, at når elever får lov til at være aktive dialogpartnere, så vil de rigtig gerne lære noget.

»Når eleverne får lov til at få indflydelse på, hvor de skal sidde, hvem de skal arbejde sammen med osv., så løser det faktisk nogle problemer, der ikke løses alene ved faglig differentiering.«

Hilde Ulvseth

ORGANISERING AF UNDERVISNINGEN

Projektet viser, at børnene mener, at det er særligt vigtigt at have fokus på:

- Samarbejde to og to (makkerpar).
- Bevægelse i undervisningen (inklusive aktiviteter og/eller frikvarter i løbet af timen).
- Arbejde med computer.
- Opgaver udenfor, som hverken er for svære eller for nemme.
- At lærere skal være aktive og give feedback.
- At arbejde i grupper og få feedback fra kammerater.
- Variation i undervisningen.
- Fordybelse – rum til ro og koncentration om opgaverne.

OM PROJEKTET REACHING THE HARD TO REACH

Reaching the hard to reach er et Erasmus plus-projekt, der løber fra 2017-20, og hvor følgende europæiske lande deltager: Danmark, England, Østrig, Portugal og Spanien. Formålet er at udvikle strategier til at inddrage alle elever i undervisningen.

Forskerne anvender aktionsforskning som metode. Projektet består af tre faser: I første fase samarbejder lærere, elever og forskere om at uddanne såkaldte børneforskere og om at implementere en 'spørgemodel'. I fase to arbejder mellemtrinnet på fem skoler i hvert land med modellen. I den tredje fase udbredes resultaterne til andre skoler.

rater i deres rolle som observatører. Men jeg er imponeret over, hvor seriøst de har taget deres opgave, og hvad de har kunnet bidrage med. I det hele taget tegner projektet indtil videre et billede af, at børn – når de får lov – er gode til at komme med forslag til justeringer af undervisningen, som lærerne ikke selv kommer i tanke om,” siger Lotte Hedegaard-Sørensen.

Det faglige og sociale går hånd i hånd

Med i projektet er også ph.d.-studerende på DPU, Aarhus Universitet, Hilde Ulvseth, der peger på, at *Reaching the hard to reach* præsenterer en dybere og mere praksisforankret forståelse af undervisningsdifferentiering.

“Lærere har gennem mange år differentieret på faglige mål og materialer, men ikke på organisering. Når eleverne får lov til at få indflydelse på, hvor de skal sidde, hvem de skal arbejde sammen med osv., så løser det faktisk nogle problemer, der ikke løses alene ved faglig differentiering,” siger Hilde Ulvseth.

Lotte Hedegaard-Sørensen er enig og peger på, at projektet faktisk formår at forene undervisningsdifferentiering og inklusion:

“Typisk adskiller lærerne differentiering og inklusion. Differentiering opfattes som noget, der har med faglig undervisning at gøre, mens inklusion handler om børn, der har det svært. Når lærere og børn som her udvikler undervisningen i fællesskab, opdager de sammen, hvordan fx 'luftere' og 'de rigtige samarbejdspartnere' ikke bare betyder noget for det sociale og børns trivsel, men også for børnenes lyst til at lære. Det faglige og det sociale er hinandens forudsætninger. Jeg har brugt meget tid på at kritisere de vilkår, lærerne tilbydes, med manglende ressourcer og et enormt pres oppefra. Projektet løser selvfølgelig ikke alle de udfordringer. Men jeg ser et lille lys for enden af tunnelen i forhold til at løse opgaven med at inkludere og undervisningsdifferentiere, som jeg ikke har

set de sidste 20 år,” siger Lotte Hedegaard-Sørensen.

Reboot skolen

Grundlæggende handler projektet ifølge Lotte Hedegaard-Sørensen om at reboote skolen. Om at tage den væk fra de senere års hårde fokus på test og målinger og tilbage til reformpædagogikkens idé om, at elever skal være medbestemmende og deltage aktivt i undervisningen.

“Med det skolepolitiske fokus på test og læringsudbytte har det i mange år været vanskeligt for lærerne at finde plads til børneperspektivet. Her starter vi forfra. Vi spørger børnene, hvad god skole er, og vi inviterer lærerne ind i den oprindelige idé i at være lærer,” siger Lotte Hedegaard-Sørensen. ■

Læs mere om projektet:
reachingthehardtoreach.eu

LOTTE HEDEGAARD-SØRENSEN er lektor på DPU, Aarhus Universitet og forsker i inklusion, lærerfaglighed og lærerfaglig udvikling. Hun underviser på Kandidatuddannelsen i generel pædagogik og har i de senere år været koordinator for Masteruddannelsen i specialpædagogik.

HILDE ULVSETH er ph.d.-studerende på DPU, Aarhus Universitet og ved at færdiggøre sin afhandling om engagerende undervisning set fra et elevperspektiv.

I projektet deltager også lektor, ph.d. Sine Penthin Grumløse, der er ansat ved Københavns Professionshøjskole og forsker i lærerfaglige problemstillinger.